

А. Г. Щербина, аспірант кафедри фінансових ринків,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ-ТРЕЙДИНГУ НА РІВЕНЬ ЛІКВІДНОСТІ ОРГАНІЗОВАНОГО РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ

Поява послуги прямого електронного доступу до торгівлі акціями на біржі стала новим важливим кроком у розвитку ринку цінних паперів в Україні. За останні роки діяльність приватних інвесторів, а також пайових інвестиційних фондів, недержавних пенсійних фондів та страхових компаній, набуває все більшої значущості в процесі розвитку фондового ринку. Цьому багато в чому сприяє розвиток сучасних електронно-інформаційних технологій, а також процес постійного удосконалення сфери послуг на фінансових ринках.

Після запуску інтернет-трейдингу на ВАТ «Українська біржа» організований біржовий ринок отримав можливість залучати додатковий інвестиційний капітал від приватних інвесторів. Даний механізм дозволяє фізособам самостійно здійснювати операції з купівлі-продажу цінних паперів на фондовому ринку без прямого посередництва професійних учасників.

Важливим чинником належного функціонування ринку цінних паперів є його висока ліквідність. Ліквідність — це спроможність інвестора швидко обміняти гроші на актив, і навпаки, впродовж певного нетривалого проміжку часу без значної втрати його ринкової вартості [1, с. 86]. Збільшення кількості акцій, які є доступними для торгівлі на біржі, а також розширення списку фінансових інструментів дозволяють підвищити рівень ліквідності ринку.

Ліквідним вважається ринок, на якому учасники торгів можуть здійснювати операції з великим об'ємом без вагомого впливу на ринкову ціну. Український ринок акцій, як представник фінансових ринків, що розвиваються, характеризується низьким рівнем ліквідності. У зв'язку з цим оцінка ринкової ліквідності при операціях з цінними паперами має велике значення.

Рішення, які приймають інвестори в процесі торгівлі цінними паперами, повинні враховувати ризик ліквідності. Деякі автори називають відсутність належної ліквідності на ринку «найбільш небезпечним і найменш зрозумілим фінансовим ризиком» [4, с. 113].

Таку думку можна підтвердити тим фактом, що більшість стандартних, готових моделей оцінки ризику, які зазвичай використовують при управлінні інвестиціями (наприклад, коефіцієнти «бета», «альфа», CAPM і т. д.), не враховують ризик ліквідності [2, с. 75].

Рівень ліквідності ринку вимірюється як кількісними, так і якісними параметрами. До кількісних відносять: обсяг торгів цінними паперами, кількість операцій за торгову сесію, кількість інвесторів (брокерів), що торгують на ринку, кількість доступних фінансових інструментів. Якісними характеристиками є: капіталізація компаній та кількість акцій у вільному обігу (free float), ширина спреда (різниці) між ціною попиту і ціною пропозиції на цінні папери, стабільність торгового обороту на біржі ті ін..

Розвиток інтернет-трейдингу в Україні сприяє збільшенню рівня ліквідності на організованому біржовому ринку. Майже 100 % приватних інвесторів, які користуються послугою онлайн-торгівлі, здійснюють операції з цінними паперами на «Української біржі» і лише 5—10 % з них використовують торгову платформу біржі ПФТС. Аналізуючи обсяги торгівлі акціями на цих двох вітчизняних біржах, можна зробити висновок, що ліквідність ринку акцій ВАТ «Українська біржа» значно перевищує аналогічний показник її конкурента (табл. 1).

Таблиця 1

**ОБСЯГ І СТРУКТУРА ТОРГІВ АКЦІЯМИ
НА ФОНДОВИХ БІРЖАХ УКРАЇНИ ЗА ЛИПЕНЬ—СІЧЕНЬ 2009 р.***

Назва біржі	Торговий оборот, млн грн	Середньоденний торговий оборот, млн грн	Частка учасників торгів	
	(липень—грудень 2009 р)		Фізичні особи	Інвестиційні компанії
ПФТС	1356,03	10,35	17,4 %	82,6 %
«Українська біржа»	2635,83	19,58	41,2 %	58,8 %

*Джерело: дані «Української біржі» <http://ux.com.ua/ru/marketdata/marketresults.aspx> та ПФТС <http://www.pfts.com/uk/trade-results/>

Окрім розвитку сучасних технологій торгівлі цінними паперами, для забезпечення належного рівня ліквідності важливим є співпраця професійних учасників та держави. Інвестиційні компанії та фондові біржі мають підвищити фінансову культуру населення шляхом проведення ознайомчих семінарів, організації виставок, досягнення максимальної прозорості механізму торгів-

лі та його доступності. Держава зі свого боку має удосконалити законодавчу базу щодо податкового регулювання, конкретизації фінансових інструментів, опису прав та обов'язків учасників торгів та ін. Необхідним є також спростити механізм доступу іноземного капіталу на ринок цінних паперів України.

Література

1. *Вайн С.* Инвестиции и трейдинг: Формирование индивидуально-го подхода к принятию инвестиционных решений / С. Вайн. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2006. — 534 с.
2. *Волков А.* Как оценить ликвидность акций при работе на бирже: новый подход к старой проблеме / А. Волков, А. Маргевич // Рынок ценных бумаг. — 2007. — № 21 (348). — С. 75—79.
3. *Назарчук М.* Оценка ликвидности ценных бумаг по результатам биржевых торгов / М. Назарчук // Рынок ценных бумаг. — 2008. — № 8 (359). — С. 54—58.
4. *Станьер П.* Инвестиционные стратегии: руководство. Как понимать рынки, риски, вознаграждение и поведение инвесторов / П. Станьер; пер. с англ. С. А. Корнева. — М.: ЗАО «Олимп — Бизнес», 2009. — 384 с.

УДК 336:330.341.1

О. М. Юркевич, канд. екон. наук, доц.
кафедри банківських інвестицій,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

У сучасному світі інновації стають домінуючим чинником, що визначає темпи економічного зростання і конкурентоспроможності економіки та перспективи суспільного розвитку. Економічний розвиток країн-лідерів базується на використанні досягнень науки і техніки. Тип такого розвитку є інноваційним і характеризується постійною модернізацією виробничих процесів, зростанням продуктивності праці, підвищенням ролі нематеріальних активів, у тому числі й людського капіталу.

Під конкурентоспроможністю економіки країни частіше за все розуміють здатність країни досягати високих і сталих темпів зростання хоча б у середньостроковому періоді, здатність забезпечувати високий рівень продуктивності в країні та спроможність